

PLANT YNG NGHYMURU
CHILDREN IN WALES

Cyflogaeth- Beth rydw i angen gwybod:

Canllaw i bobl ifanc

Adnodd 5 o 12

Mae'n bosib hoffet ti ddarllen yr adnoddau hyn hefyd:

- Mynd o gwmpas- Rhondda Cynon Taf
- Budd-daliadau a hawl i fudd-daliadau
- Budd-daliadau a Phethau i'w Hawlio-Addysg
- Cyllidebu

Prosiect Paratoi

Isafswm Cyflog ac ati (o fis Ebrill 2021)

Cyfradd fesul awr yr isafswm cyflog mae'n rhaid i sefydliadau ei dalu yw:

- Dan 18 oed £4.62
- 18-20 £6.56
- 21-22 £8.36
- 23 a throsodd £8.91
- Prentis (dan 19) £4.30
- Prentis (19 oed a throsodd) £4.30 yn y flwyddyn gyntaf ac yna'r isafswm cyflog yn ôl oedran

<https://www.gov.uk/cyfraddau-isafswm-cyflog-cenedlaethol>

Treth, Yswiriant Gwladol ac ati

Treth Incwm:

- Os bydd dy gyflog yn llai na £12,500 y flwyddyn fyddi di ddim yn gorfod talu treth incwm (Lwfans Treth Personol)
- Bydd angen i ti dalu 20% o dreth ar bob £1 rwyd ti'n ennill dros £12,500

Os byddi di'n ennill mwy na £166 yr wythnos, byddi di'n talu rhywfaint o yswiriant gwladol

Os byddi di'n ennill mwy na £118 yr wythnos byddi di'n gallu ymuno â chynllun pensiwn dy sefydliad

**MATERION
CYFREITHIOL**

Mae cael swydd newydd yn gyffrous dros ben. Ond wyt ti'n gwybod beth yw dy hawliau di yn y gwaith? Bydd y canllaw yma'n esbonio'r wybodaeth rwyd ti angen - gan ddechrau gyda rhai pethau cyfreithiol

Contract

Pa swydd bynnag sydd gen ti, fe ddylet ti gael contract. Bydd hwn yn dangos o leiaf:

- Nifer yr oriau rwyd ti'n eu gweithio bob wythnos
- Cyfradd dy gyflog (cofia bod RHAID i hon fod yr un faint â'r isafswm cyflog, o leiaf)
- Dy hawl i wyliau â thâl
- Y math o gontract, er enghraifft, contract Nadolig dros dro, oriau sero, parhaol

- Os wyt ti'n gweithio mwy na 6 awr mewn diwrnod, rhaid i ti gael egwyl am o leiaf 20 munud.
- Ond does dim rhaid iddo fe fod yn egwyl â thâl.
- Dwyd ti ddim yn cael gweithio mwy na 48 awr mewn wythnos.
- Dylet ti gael 11 awr o fwlch rhwng shifftiau

Hyfforddiant

Efallai byddi di'n gallu gofyn am amser i ffwrdd o'r gwaith i gael hyfforddiant:

- Os oes gan dy gyflogwr fwy na 250 o weithwyr
- Os wyt ti wedi gweithio yno am fwy na 26 wythnos

Ond gall hwn fod yn amser i ffwrdd heb dâl ac mae'n bosib bydd gofyn i ti dalu am y cwrs

Pa fath bynnag o gontract sydd gen ti, RHAID i ti gael rhywfaint o wyliau â thâl

Gofal Plant

- Os oes plentyn bach gen ti ac rwyd ti eisiau gweithio, efallai bydd hi'n bosib i ti gael rhywfaint o gymorth gofal plant.
- Edrych ar ein hadnoddau Budd-daliadau a Hawliau - Rhieni i gael rhagor o wybodaeth neu
- <https://www.gov.uk/childcare-calculator>

Bydd angen i ti wybod dy Rif Yswiriant Gwladol pan fyddi di'n dechrau gweithio a dangos trwydded yrru neu ddogfen debyg i brofi pwy wyt ti

Gwaith a Chredyd Cynhwysol

- Mae'n bosibl y byddi di'n gallu hawlio rhai taliadau Credyd Cynhwysol hyd yn oed os wyt ti'n gweithio.
- Bydd effaith hynny ar dy fudd-daliadau yn dibynnu ar y swm rwyd ti'n ennill.
- Os bydd y cyflog yn effeithio ar dy fudd-daliadau byddi di'n cael 63c yn llai am bob £1 rwyd ti'n ennill
- Speak to your Job Centre Work Coach or RCT Citizens Advice for help

Ble mae help ar gael

Mae rhai llefydd gelli di fynd os wyt ti'n credu bod y cwmni ddim yn gwneud beth ddylai fe:

- Os wyt ti'n aelod o undeb, cer i siarad â'th gynrychiolydd undeb
- Siarad â Chyngor ar Bopeth
- Siarad ag ACAS [acas.org.uk](https://www.acas.org.uk)
- Siarad â'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch

<https://www.hse.gov.uk/contact/concerns.htm>

**IECHYD A
DIOGELWCH**

Mae gan y cwmni sy'n rhoi swydd i ti rai cyfrifoldebau iechyd a diogelwch hefyd ...

Cyfarpar Diogelu Personol

- Os yw dy weithle yn rhywle lle does dim modd osgoi rhai risgiau, fel safle adeiladu, RHAID i'r cwmni roi cyfarpar diogelwch priodol i ti AM DDIM.
- Gall y rhain gynnwys esgidiau gwaith â chapiau dur, het galed, menig gwaith, sbectol ddiogelwch ac ati
- Gallai'r cwmni ofyn i ti brynu'r cyfarpar a thalu'r arian yn ôl i ti.
- <https://www.hse.gov.uk/toolbox/ppe.htm>

Gwisg Swyddogol

Os oes rhaid i ti wisgo gwisg swyddogol â logo'r cwmni arni:

- Mae'n debygol y bydd y cwmni'n rhoi'r wisg i ti am ddim
- Bydd angen i ti roi'r wisg yn ôl pan fyddi di'n gadael

Golchi Dillad Brwnt

Os oes rhaid i ti wisgo gwisg swyddogol yn y gwaith ac os wyt ti'n ennill digon o gyflog i dalu treth incwm, fe gei di hawlio rhywfaint o arian yn ôl am gost golchi'r wisg.

<https://www.gov.uk/guidance/job-expenses-for-uniforms-work-clothing-and-tools>

Prawf Ilygaid

- Os wyt ti'n gweithio ac yn gorfod defnyddio cyfrifiadur am lawer o'r amser yn y gwaith, mae hawl gen ti i gael prawf llygaid am ddim gan bwy bynnag sy'n dy gyflogi.
- Rhaid iddyn nhw dalu hefyd am y sbectol bydd angen i ti ei defnyddio pan fyddi di'n gweithio wrth y cyfrifiadur

Carden CSCS

- Os wyt ti am weithio ar safle adeiladu fel briciwr, er enghraifft, mae'n debygol y bydd angen carden CSCS arnat ti i brofi bod cymwysterau addas gen ti i fod ar y safle.
- I gael rhagor o wybodaeth, cer i <https://www.cscs.com/>

Cychwyn busnes

Os wyt ti eisiau bod yn entrepreneur ac mae gen ti syniad busnes gwych, gelli di ofyn i'r canlynol am gymorth:

- <https://www.businessinfocus.co.uk/>
- <https://www.princes-trust.org.uk/>
- <https://businesswales.gov.wales/cy>
- <https://businesswales.gov.wales/bigideas/cy>

Fel arall, siarad â'r awdurdod lleol sy'n cefnogi busnesau newydd hefyd

- <https://www.rctcbc.gov.uk/CY/Business/BusinessSupportandAdvice/Startingabusiness.aspx>

CYMORTH!
CHWILIO
AM WAITH

Gad i ni gymryd cam neu ddau yn ôl. Sut mae chwilio am waith yn y lle cyntaf? Mae digon o help wrth law...

Cymunedau am Waith a Mwy

Mae hwn yn gynllun gan Lywodraeth Cymru i helpu pobl i gael gwaith.

Mae'n gallu:

- Cynnig cymorth un-i-un gyda materion fel ysgrifennu CV, chwilio am swyddi ac ati
- Cynnig cyfleoedd hyfforddiant
- Dy gyfeirio at waith gwirfoddol neu gynlluniau eraill fydd yn rhoi hwb i'w sgiliau
- Cynnig Clybiau Gwaith

Mae gan y Gwasanaeth Sifil gynllun interniaeth ar gyfer pobl ifanc sydd â phrofiad o ofal:

<https://www.careleaverinternship.co.uk/>

Mae The Prince's Trust yn cynnig grantiau a chymorth arall i helpu pobl ifanc i gael gwaith

<https://www.princes-trust.org.uk/help-for-young-people/get-funding-train-learn>

Gyrfa Cymru

Mae gan Gyrfa Cymru swyddfeydd yn y mannau canlynol:

- Aberdâr
- Pontypridd

Mae'r rhain yn gallu darparu cymorth gyda CVs, cynghorion ar gyfer cyfweiliadau a mwy. Hefyd, gallet ti chwilio am leoedd gwag i brentisiaid

- <https://ams.careerswales.com/Public/Default.aspx?mode=logout>

RCT Council Schemes

Your social worker/PA should also tell you about some council schemes:

- Care2Work- support for care leavers to access training and employment opportunities
- Step in the Right Direction- A paid traineeship programme for 2 years. Working within the council.

CfW+ Your local office

There are offices all over RCT:

- **Rhondda North-** Rhondda Fawr and Mid Rhondda, 01443 439279
- **Rhondda South-** Rhondda Fach, Porth, Tonyrefail and Gilfach Goch, 01443 570089
- **Cynon-** Cynon Valley, Glyncoch and Ynysbwl, 01443 420962
- **Taf-** Rhydyfelin and Hawthorn, Pontypridd, Church Village, Llantrisant areas, 01443 562204

Pwy bynnag fydd yn dy helpu, cer â'th rif Yswiriant Gwladol gyda thi i gyfarfodydd/hyfforddiant

Chwilio am swydd ...

Mae modd chwilio am waith mewn sawl man:

- Canolfan Waith
- Gwefan Indeed
- Gyrfa Cymru
- Cymunedau am Waith
- Facebook
- Total Jobs

**GWNEUD CAIS
AM SWYDD**

Yma, byddwn ni'n sôn am chwilio am waith, gwneud ceisiadau a'r broses gyfsweld

Y Cais

- Treulia amser yn llenwi'r cais - bydd hyn yn dangos bod y rôl yn bwysig i ti
- Gofala bod yr hyn rwyt ti'n ei ddweud yn berthnasol i'r swydd - cofia sôn am y sgiliau sydd gen ti sy'n ddefnyddiol i'r swydd
- Gwertha dy hun - siarad yn hyderus am yr hyn rwyt ti'n gallu gwneud
- Gwiria dy gais cyn ei anfon
- Defnyddia raglen llunio CV www.careerswales.com

Wyddet ti?

Mae'n bosib cei di hawlio arian yn ôl am gost dy daith i gyfsweliad. HOLA dy gynghorydd canolfan waith neu dy gynghorydd personol

Y Cyfsweliad

Da iawn ti! Mae cael cyfsweliad yn gamp ryfeddol. Dyma rai cynghorion ...

- Cofia gychwyn mewn da bryd i gyrraedd y cyfsweliad
- Gwisga ddillad addas - os wyt ti'n ansicr, gwisga ddillad smart
- Bydd yn frwd
- Rho ateb clir i bob cwestiwn
- Gofala ofyn rhai cwestiynau dy hun ar y diwedd

Fe wnaiff cwmni Timpson sychlanhau dy ddillad cyfsweliad am ddim cyn dy gyfsweliad. Go to Timpson in Tesco in Pontypridd or Llantrisant.

Llesiant

- Mae chwilio am waith a chyflwyno ceisiadau yn gallu bod yn straen
- Mae hynny'n arbennig o wir os yw rhai ceisiadau wedi cael eu gwrthod yn barod
- Gwna'n siŵr dy fod ti'n gofalu am dy iechyd meddwl a'th lesiant meddwl i'th gadw'n teimlo'n gadarnhaol
- I gael cymorth a chynghorion llesiant, cer i:
<https://platform.org/cy/project/pobl-ifanc/>

Gofyn i rywun ddarllen dy gais cyn i ti ei anfon

Pethau sydd eu hangen mewn cyfsweliad

I'th helpu i deimlo'n barod, gofala bod y canlynol gen ti:

- Prawf adnabod - trwydded yrru/pasbort
- Rhif yswiriant gwladol
- Prawf o'th gyfeiriad - er enghraifft, adroddiad banc
- Pin ysgrifennu a phapur
- Rhai cwestiynau i'w gofyn yn y cyfsweliad

Pwy bynnag fydd yn dy helpu, cer â'th rif Yswiriant Gwladol gyda thi i gyfarfodydd/hyfforddiant

GWIRFODDOLI

Manteision gwirfoddoli

- Mae'n rhoi mwy o brofiad i ti
- Mae'n caniatáu i ti ddysgu sgiliau newydd
- Mae'n siawns i ti gwrdd â phobl newydd
- Mae'n gwneud i ti deimlo'n dda
- Mae'n dy helpu i gael trefn ar bethau

Cychwyn arni

If you prefer meeting someone face to face, look to arrange an appointment with Interlink RCT. 01443 846200

Os byddai'n well gen ti chwilio ar-lein, cer i:

<https://volunteering-wales.net/vk/volunteers/index.htm?lang=CY>

Ddylai gwirfoddoli ddim effeithio ar dy fudd-daliadau.

Ond gofala sôn wrth dy anogwr gwaith dy fod ti am wirfoddoli.

Os nad wyt ti'n gwbl barod am waith eto neu os wyt ti'n meddwl bod angen ychydig o brofiad arnat ti, beth am wirfoddoli?

- Ddylai gwirfoddoli ddim costio i ti gan fod costau teithio'n cael eu talu
- Cadw dy docynnau/dalebau

Mathau o waith gwirfoddol

Mae cyfleoedd gwirfoddoli ar gael mewn llawer o feysydd i gyd-fynd â'th ddiddordebau

- Chwaraeon
- Manwerthu
- Iechyd a Gofal Cymdeithasol
- Yr Amgylchedd
- Plant a theuluoedd
- Y celfyddydau a diwylliant
- Gwaith ieuenctid
- A llawer mwy ...

MEITHRIN HYDER

Os nad wyt ti'n gwbl barod am waith eto, gallet ti fynd i sesiynau meithrin hyder sy'n cael eu rhedeg gan brosiectau lleol

Oes angen mwy o hyder arnat ti?

- Mae prosiectau ar gael fydd yn datblygu dy hyder a'th hunan-barch
- Mae'r prosiectau hyn yn defnyddio amrywiaeth o becynnau i helpu i ddatblygu dy hyder

Learning 4 Life

- Supports young people aged 16-24 to gain the skills and confidence they need to build an independent future for themselves.
- Gain qualifications and accreditations, offer work placement and volunteering opportunities
- Providing support towards employment and further learning.

What makes Learning 4 Life different?

- Maximum ratio of 1 tutor to 5 young people
- Staff available for additional one-to-one support
- Travel costs reimbursed
- Lunch, hot drinks and snacks provided
- Opportunity to attend taster sessions and to visit centres to meet staff before signing up
- Safe and relaxed learning environment

Enquiries about Learning 4 Life can be made to L4Ladmin@llamau.org.uk or call 02920 239 585

Sing Proud Cymru

- Cyfle i ti fynegi dy hun
- Ymuna â phlant/phobl ifanc eraill sydd â phrofiad o ofal a rhai sydd wedi gadael gofal
- Mae siawns i berfformio os wyt ti'n dymuno
- Mae'r grŵp yn cyfarfod bob yn ail ddydd Sul

I ymuno neu i gael rhagor o wybodaeth, cysyllta â: iain@vfcc.org.uk neu trwy whats app 07958 669 521
<https://www.wmc.org.uk/cy/cymryd-rhan/sing-proud-cymru/>

Os nad wyt ti'n gwbl barod am waith eto, gallet ti fynd i sesiynau meithrin hyder sy'n cael eu rhedeg gan brosiectau lleol

Oes angen mwy o hyder arnat ti?

- Mae prosiectau ar gael fydd yn datblygu dy hyder a'th hunan-barch
- Mae'r prosiectau hyn yn defnyddio amrywiaeth o becynnau i helpu i ddatblygu dy hyder

Gilfach Goch

Community Association

Have a European funded project to help people who are ready for work make that final step

They can offer:

- A paid placement at their centre
- mentoring
- Help with job seeking
- Help with CV
- Access to qualifications such as First Aid, Food Hygiene

Placements at their centre may include:

- Reception
- Maintenance
- Cafe
- Childcare
- Cleaning
- Hairdressing

The centre also has a men's shed, 16+ youth club and volunteering opportunities to help develop your skills and experience

Engage to Change

Prosiect sy'n cael ei redeg gan Elite SEA yn Ne Cymru i gefnogi pobl ifanc rhwng 16 a 25 oed sydd ag anabledd dysgu a/neu awtistiaeth i gael cyflogaeth am dâl

Gall y prosiect wneud y canlynol:

- Darparu ymweliadau cyflogaeth â chymorth
- Darparu cyfleoedd gwirfoddoli neu leoliadau gwaith â chymorth
- Darparu cyfweliadau/treialon gwaith â chymorth
- Darparu cymorth i ti gael hyfforddiant

I gael rhagor o wybodaeth:

- ffonia 01443 226664
- ebost tmoore@elitesea.co.uk
- cer i

<http://www.engagetochange.org.uk/?lang=cy>

MEITHRIN
HYDER

MEITHRIN HYDER

Os nad wyt ti'n gwbl barod am waith eto, gallet ti fynd i sesiynau meithrin hyder sy'n cael eu rhedeg gan brosiectau lleol

Oes angen mwy o hyder arnat ti?

- Mae prosiectau ar gael fydd yn datblygu dy hyder a'th hunan-barch
- Mae'r prosiectau hyn yn defnyddio amrywiaeth o becynnau i helpu i ddatblygu dy hyder

Princes Trust

Mae The Prince's Trust yn cynnig nifer o gynlluniau sy'n:

- helpu i ddatblygu dy hyder
- rhoi profiad gwaith hanfodol bwysig i ti
- sicrhau sgiliau
- sicrhau cymwysterau

Mae'r cynlluniau'n cynnwys:

- 'Team'
- 'Get Into'

I gael rhagor o wybodaeth, siarad â'th gynghorydd personol neu cer i:
https://www.princes-trust.org.uk/help-for-young-people/programmes#getting_a_job